

A 2013-2014-es május-júniusi érettségi témakörök és
elvégzendő kísérletek fizikából:

1. A gyorsulás
2. Rezgőmozgás
3. Mechanikai hullámok
4. Megmaradási tételek a mechanikában
5. Merev testek egyensúlya
6. Gáztörvények
7. Hőtágulás
8. Halmazállapot-változások
9. A gázok állapotváltozásának energetikai vizsgálata
10. Elektrosztatika
11. Egyenáramú áramkörök
12. Magnetosztatika
13. A mozgási indukció
14. Elektromágneses hullámok
15. Geometriai optika
16. A modern fizika születése. A fényelektromos jelenség
17. Az atom szerkezete
18. Természetes radioaktivitás
19. Az atommag szerkezete
20. A Naprendszer
21. A gravitációs mező, a bolygók mozgása

Elvégzendő kísérletek:

1.Kísérlet: Vizsgálja meg, hogy hogyan változik a lejtőn leguruló golyó sebessége! Készítsen út-idő, sebesség-idő és gyorsulás-idő grafikont!

Eszközök: lejtőnek alkalmas eszköz, golyó, hosszúságmérő eszköz, stopper, metronóm

2.Kísérlet: Hozzon létre harmonikus rezgőmozgást, jellemezze azt és adja meg létrejöttének dinamikai feltételét!

Eszközök: állvány a rugó felfüggesztésére, rugók, 4 db azonos, ismert tömegű, felakasztható kis test, mérőszalag, stopper.

3.Kísérlet: Hozzon létre csavarrugón transzverzális és a longitudinális hullámot!

Eszköz: csavarrúgó (slinky)

4.Kísérlet: Szemléltesse, hogy két kiskocsi lendületének összege szétlökdésük közben nem változik!

Eszközök: kiskocsik, különböző tömegű nehezékek

5.Kísérlet: Hozzon létre forgási egyensúlyt egy vízszintes tengelyen forgatható kétoldalú emelővel legalább három különböző esetben, és értelmezze a tapasztalatokat!

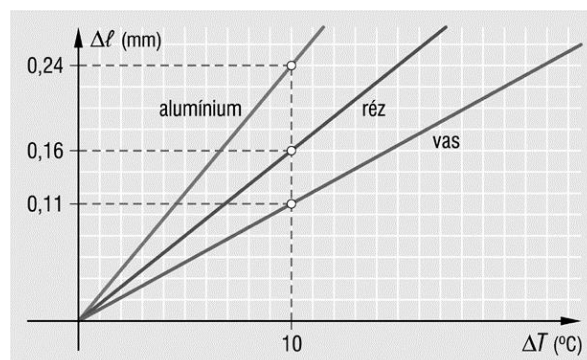
Eszközök: kétoldalú emelő, azonos tömegű nehezékek, rugós erőmérő

6.Kísérlet: A Melde-cső segítségével igazolja a Boyle–Mariotte-törvényt!

Eszközök: vonalzó, Melde-cső, mérőszalag.

7.Kísérlet: Végezzen el két kísérletet a hőtágulás jelenségének szemléltetésére a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával! Magyarázza meg a kísérletnél tapasztaltakat!

Eszközök: borszeszégő, nyeles bimetálszalag modell, gyűrű–golyó modell, gyufa, ábra.

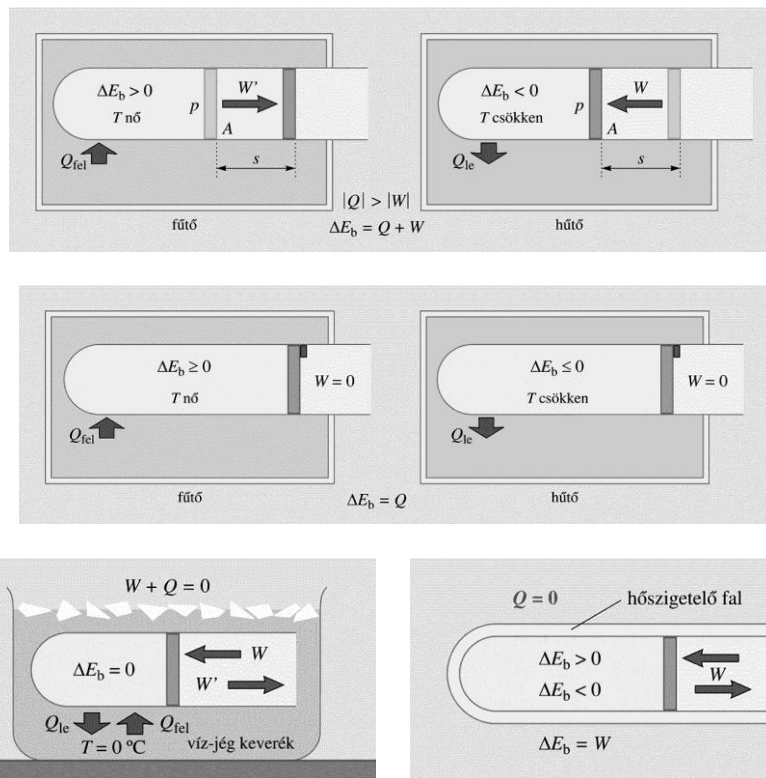
8.Kísérlet:Végezze el a következő mérést: ismert tömegű (pl. 20 g) olvadó jégkockákat helyezzen főzőpohárban lévő szobahőmérsékletű, kb. 2-3 dl térfogatú vízbe! Számítsa ki a víz tömegét, ismerve annak térfogatát! Mérje meg a víz kezdeti hőmérsékletét és a jég olvadásakor a hőmérsékletet!

A mérési adatokból **számítsa ki** a jég olvadáshőjét!

Eszközök: ismert tömegű olvadó jégkockák, kb. 5 dl-es főzőpohár, víz, hőmérő, mérőhenger.

9.Kísérlet: A rendelkezésre álló eszközzel valósítson meg adiabatikusnak tekinthető állapotváltozást! Értelmezze a kísérlet során tapasztalt jelenséget!

Eszközök: szén-dioxiddal töltött szifonpatron, kerékpárpumpa, szemléltető ábrák.

10.Kísérlet: A tálcán lévő eszközök segítségével vizsgáljon meg az elektrosztatikai alapjelenségek közül néhányat és magyarázza meg azokat!

Eszközök: ebonitrúd, üvegrúd, szörme, papír, selyempapír-darabkák, elektroszkópok, hurkapálca, vékony fémrúd, Faraday-kalitka.

11.Kísérlet: Állítson össze egyszerű áramkört a rendelkezésre álló feszültségforrás és ellenállás felhasználásával! Mérje meg az ellenálláson átfolyó áram erősségét különböző feszültségek esetén! Ábrázolja grafikonon, s értelmezze a tapasztaltakat!
Számítsa ki az áramkör ellenállását!

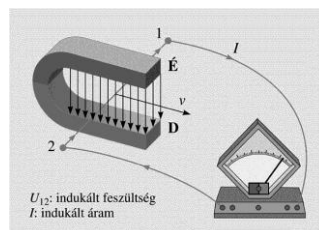
Eszközök: változtatható feszültségforrás, vezetékek, fogyasztók, kapcsoló, áram- és feszültségmérő műszer

12.Kísérlet: Mutassa be a kölcsönhatást egy áramjárta egyenes vezető és egy patkómágnes segítségével! Értelmezze a tapasztaltakat!

Eszközök: rúd mágnes, állványra rögzített patkómágnes, megfelelően felfüggesztett vezetődarab, zsebtelep, kapcsoló.

13.Kísérlet: Közelítsen mágnesrudat felfüggesztett zárt és nyitott alumíniumgyűrűhöz, majd távolítsa a mágnesrudat! Értelmezze tapasztalatait!

Eszközök: Állványra függesztett zárt és nyitott alumíniumgyűrű, mágnesrúd; ábra.

14.Kísérlet: Prizma segítségével bontsa föl a fehér fényt összetevőire! A színek sorrendje alapján egy vázlatos rajz segítségével mutassa meg, melyik színre a legnagyobb a prizma anyagának a törésmutatója! Indokolja a törés törvénye alapján!

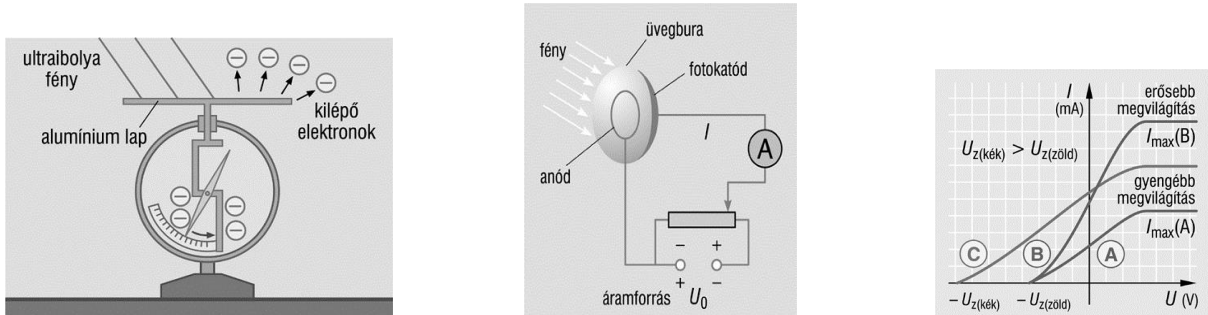
Eszközök: párhuzamos fénynyalábot adó fényforrás, rés, prizma, prizmatartó, ernyő.

15.Kísérlet: Szemléltesse a lencsével a képalkotásról elmondottakat!

Eszközök: optikai pad, gyűjtőlencse és szórólencse tartóban, gyertya, ernyő, gyufa.

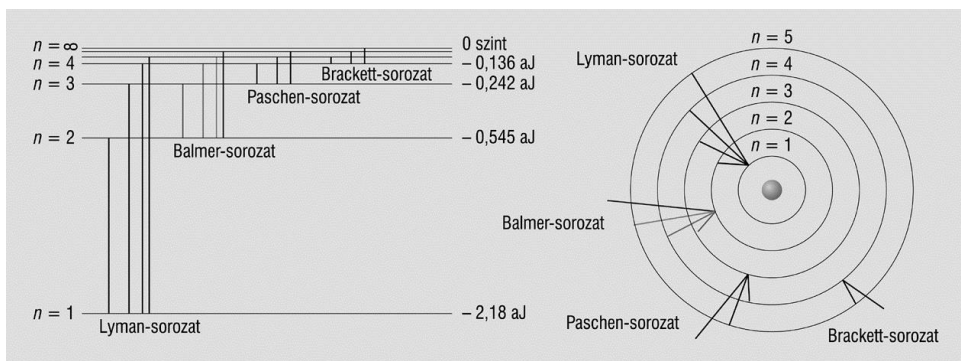
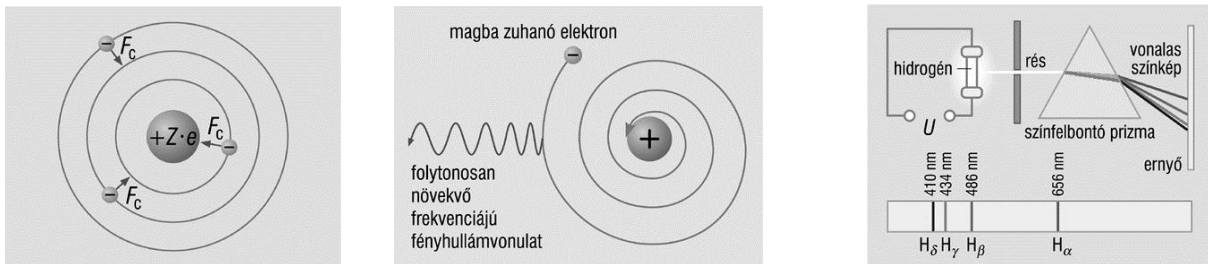
16.Kísérlet: Értelmezze a fényelektromos hatást!

Eszközök: elektroszkóp, ebonit rúd, cinklap, UV-fényforrás, kapcsolási rajz, grafikon, szemléltető ábra.

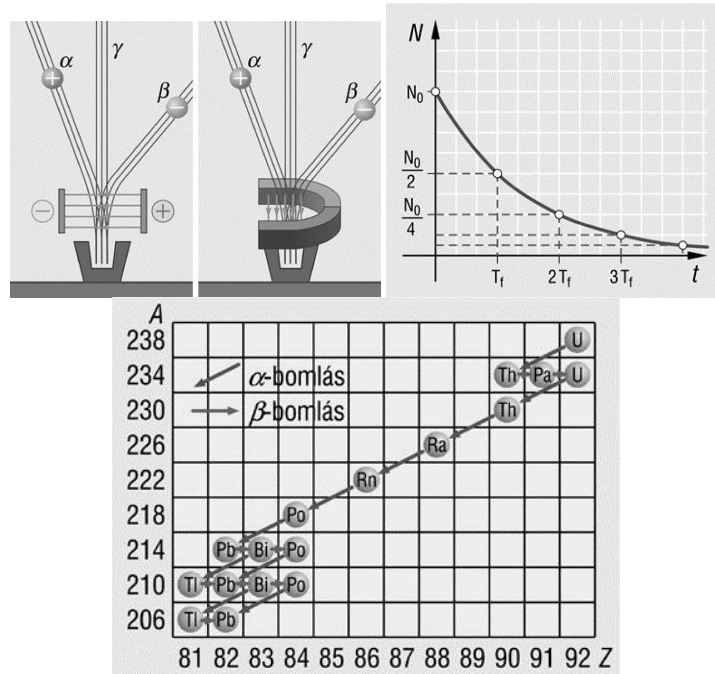
17.Kísérlet:Értelmezze az atomok gerjeszthetőségét és ionizációját a Bohr-modell alapján!

Eszközök: a Rutherford-féle szórási kísérlet számítógépes szimulációs modellje.

18.Kísérlet: Mutassa be a mellékelt ábra alapján, hogyan alakul ki egy-egy radioaktív bomlási sor!

Eszközök: Sugárzások szétválasztását szemléltető ábra, $N-t$ grafikon, bomlási sor A-Z grafikonja.

19.Kísérlet: Mérje meg a nehézségi gyorsulást fonálinga segítségével!

Eszközök: Bunsen-állvány, befogó „dió”, rövid fémrúd, zsinag, ólomnehezék, stopper